

Norske barn til Sverige i 1945.

*Historien er skrevet av Ragnhild Sten f. Knutsen
med bidrag av Turid Kvernød f. Bakken
som begge var med på turen.*

Etter krigens slutt i 1945, gjennomførte den svenske foreningen Rädda Barnen i Sverige og Sanitetsforeningen i Norge en aksjon, der de tok norske barn til landet for å gi dem god ernæring og pleie hos svenske familier. Fra Orkanger og omegn reiste det høsten 1945 en gruppe barn i alderen ca. 4-7 år. Det var Kinna og omegn i Sør-Sverige de fikk komme til. De fleste ble hos sine svenske fosterforeldre til utpå våren 1946. Se klipp vedlagte klipp fra Avisa Sør-Trøndelag 25. oktober 1945. Her står det at barna skulle til Gävle, men de havnet i stedet i Sør-Sverige.

Den svenske foreningen av Rädda Barnen hadde tatt kontakt med Røde Kors i Norge for å organisere aksjonen her i landet, og Orkdal Sanitetsforening fikk henvendelse fra Trondheim Røde Kors om å organisere turen lokalt. Det var 38 barn som ble påmeldt. Distriktslege Holm ble bedt om å velge ut de barna som skulle få reise. Etter undersøkelse ble det tatt ut i alt tjue barn. Som det fremgår av vedlagte klipp under Ordet Fritt i Avisa Sør-Trøndelag fra 25. oktober 1945, ble det en del avisskriverier om saken på grunn av en del misunnelse om hvilke barn som ble valgt ut til å dra. Det var også noen barn fra Løkken som reiste.

Mandag 5 nov. 1945 dro de med buss til Trondheim og deretter med tog til Storlien hvor barna overnattet i en militærforlegning. Deretter gikk turen med tog til sør i Sverige. Sykesøster Geirny Madsen var med på turen, for å se at de kom vel fram. Det måtte ha vært en lang og besværlig togtur fra Trondheim og helt til sør i Sverige med så mange små barn. En gutt fikk skabb på turen og ei jente klemte fingeren så mye at hun måtte sy, og mange var engstelige for å være borte fra foreldrene. Vel framme ble barna fordelt til fosterfamiliene.

Alle fikk god forpleining i nabolandet som ikke hadde deltatt i krigen og opplevd matmangel slik som i Norge. Det var fornøyde og mer velfødde barn som vendte tilbake til Norge våren 1946. For noen av de svenske fosterfamiliene må savnet av fosterbarna ha vært stort etter at de var dradd tilbake. Flere av barna reiste senere tilbake til Sverige for å besøke sin fosterfamilie på nytt, og to ble etter det vi har brakt på det rene, hos fosterfamilien for godt. En fosterfamilie kom til Orkanger og hentet sitt fosterbarn tilbake til Sverige, og hun bor der fortsatt. Noen barn ble også værende i Sverige fram til de skulle begynne på skolen. Det er flere som har hatt kontakt og fremdeles har kontakt med gjenlevende eller slekta til den svenske fosterfamilien.

Avisa Sør-Trøndelag 25. oktober

Ordet fritt.

Barna som skal til Sverige og missunnelsen.

Som før kjent er det 20 barn fra Orkanger som skal reise til Sverige mandag den 5. november. De blir da antagelig innkvartert på forskjellige plasser, og de skal være der i 4 måneder. Det blir bare friske barn som får reise og i første rekke de som er fra byene. Dette mener jeg er riktig. Men det fins mange misunnelige mødre som går og slynger stygge ord opp i ansiktet på mødrene som skal sende sine barn. «Det e det æ sei æ, at dæm som har det likast får kom te Sverige.» «Ja, ho trøng det no itj ho, ho som sjer så godt ut osv.».

Slik går de misunnelige og slynger vondord, og derfor trekker også somme mødre barna sine tilbake for at andre skal få plassen.

Når N.K.S. bestemmer hvem som skal reise, skal ikke sladderkerkjerringene være misunnelige. Send barna med god samvittighet, og bry dere ikke om sladder!

En forarget.

20 barn fra Orkanger til Sverige.

No er turen kommet at også barn fra Orkanger skal få et lengere opphold i det gjestfrie Sverige. Det er sanitetsforeningen som har ordnet med dette, men distriktslæge Holm har etter undersøkelse tatt ut de 20 som skal få reise — det var i alt 38 som meldte seg. Ved utvalget var det utelukkende barnets tilstand som var avgjørende. Barna er i alderen 5—7 år. De skal til Gävle, og søster Geirny skal bli med for å få dem vel fram. Mandag 5te november drar de med ekstra buss til Trondheim og derfra videre med toget.

På veg tilbake fra Sverige

Foto utlånt av Ragnhild Sten f. Knutsen

Bildet viser en del av gruppen fra Orkanger utstyrt med Rädda Barnens identitetskort rund halsen.

På det store bilde bakerst til høyre står Svea Skotth og Karin Olsson fra Sverige. Foran dem står Ragnar Gravdal og Ragnhild Knutsen.

Noen av de andre barna på bildet er (i bakerste rekke): Knut Wåtland, Britt Prestmo, Anne Selbo, Karin Guldahl, Helene Kjørli, ukjent, ukjent, Johan Løkstad, Jan Støland, og Kåre Sæther. Neste rekke er Kjell Lundkvist og Helge Lundkvist fra Løkken, Jan Leo Rindal, 1 ukjent, og foran er 1 ukjent, og Liv Øfstedal.

Andre barn som var med på turen men ikke på bildet, var Anne Katrine Larsen, Torill Dalhø og Bjørg Trettøy fra Orkanger, Sverre Røen, Rangfrid Knutsen og Ellinor Husby fra Løkken.

Rädda Barnens identitetskort som alle barna bar i snor rundt halsen

Hjemkomsten

Foto utlånt av Jan Støland

Det var mange som hadde møtt opp på Orkanger stasjon for å ta imot barna da de kom tilbake fra Sveriges-oppholdet.

Foto utlånt av Ragnhild Sten f.Knutsen

Bussen ankommer. I bussvinduet Ragnhild Knutsen som ser sin tante Helene Knutsen.

Foto utlånt av Turid Kvernød f. Bakken

Turid Bakken på armen til formann i Sanitetsforeningen Kari Herrem.

Glimt fra oppholdet i Sverige

Foto utlånt av Jan Støland

Jan Støland med hund under oppholdet i Sverige.

Foto utlånt av Karin Vinterdal f. Guldahl

Karin Guldahl under oppholdet hos familien Liberg i Fritsla i Sør-Sverige. Bak sønnen Åke i uniform og far Johannes. Foran John Bernt, Karin og Lars Olof.

Foto utlånt av Karin Vinterdal f. Guldahl

Karin på ski sammen med Lars Olof. Mor Svea bak.

Holder kontakten med fosterfamilien

Foto utlånt av Karin Vinterdal f.Guldahl

Karin sammen med sønnen Lars Olof 62 år senere.

Kilder

- Avisa Sør-Trøndelag 25. okt 1945
- Møteprotokoll Orkdal Sanitetsforening 1946, Statsarkivet, Trondheim.
- Intervju med deltagere på Sverigesturen 1946.